

שואלת הגמרא: **מאי עורפילא** [מהו לשון "עורפילא"], מדוע גשם דק מכונה בשם זה?

ומבארת הגמרא: "עורפילא" — נוטריקון של "עורו פילי" הוא. והיינו, שמטר זה, מחמת שהוא דק מאוד, סותם⁽¹³²⁾ את סדקי הארץ ["פילי" הם סדקים]⁽¹³³⁾.

ואמר רבא: האי צורבא מרבנן [תלמיד חכם צעיר⁽¹³⁴⁾] **דמי לפרצידיא דתותי קלא** [דומה לגרעין שתחת גוש הקרקע]⁽¹³⁵⁾, **דכוון דנבט** — **נבט** [כיון שהתחיל לנבוט, ודאי ימשיך ויגדל]. כך תלמיד חכם, כיון שיצא שמו, ודאי הולך וגדל הוא למעלה⁽¹³⁶⁾.

134. אבל תלמיד חכם זקן אינו נקרא "צורבא", אלא "ההוא מרבנן". ו"צורבא" הוא מלשון בישול, כמו "ביעי דצריבין" במסכת ביצה [ז א], שפירש שם רש"י דהיינו שנתבשלו כל צרכן. והיינו תלמיד חכם צעיר, שהבשיל זה עתה. ורע"א ציין לשו"ת מהר"י ברונא [סימן קב]. וכך מצינו שם: וחילוק יש בין צורבא מרבנן ובין סתם רבנן ותלמיד חכם. דצורבא מרבנן פירושו החשוב שבהם, ולשון צורבא פירושו, שנמר כל צורתו ונתמלא תורה וכו'. ובספר עין זוכר להחיד"א כתב שהרב סדר יחסין חולק על רש"י, והביא ראיות מהש"ס שנקט לשון צורבא מרבנן על גדולי הדור. והמהרש"א מביא שהערוך מפרש צורבא מרבנן — חוזק תלמיד חכם.

135. כך פירש רש"י. ורבינו חננאל פירש, דהיינו גרעין שתחת האבן. כיון שמתחיל לצמוח, צומח בבת אחת. כך תלמיד חכם צעיר. כיון שמתחיל לצמוח ולגדול, גדל והולך בבת אחת.

136. היינו על פי מה שמצינו במסכת ברכות [סג ב]: אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו

ואמר רבא: **תלנא** — **לטורי** [השלג מועיל להרים], כפי שנתבאר לעיל.

מטרא רזיא — **לאילני** [מטר שיורד בחוזק מועיל לאילנות]. כי האילן צריך השקיה במים מרובים, ומטר חזק מימיו מרובים. אבל לתבואה אינו מועיל, אלא מזיק.

מטרא ניהא — **לפירי** [מטר שיורד בנחת מועיל לפירות]. לתבואת הארץ.

עורפילא [גשמים דקים], **אפילו לפרצידיא דתותי קלא** [לגרעין שחבוי תחת הקרקע הקשה]⁽¹³¹⁾ **מהניא ליה** [מועיל לו]. שמתחיל לבצבץ ולעלות מיד.

יאמר לו: הוה מועיל כאילו לארץ גשם מטר וכו'. והשלג מכונה "עווז" — מפני שכחו כחמשה גשמים.

131. כך פירש רש"י. ורבינו חננאל [נמצא להלן יט א] פירש, דהיינו זרע תבואה שתחת אבן. כי "קלא" היא אבן, כמו [פסחים סב ב]: שקל קלא פתק ביה.

132. כך הוא הלשון לפנינו ברש"י. היעב"ץ כתב, שנוח יותר לומר "שפותח" סדקי הארץ. ולכאורה היינו משום שאז מבואר לשון "עורו". ולפי הלשון שלפנינו צריך לומר, ש"עורו" הוא מלשון "מעורה", שהוא דיבוק. כמו "מעורה בטרפשיה" [חולין מו א]. עיין פורת יוסף.

133. עוד פירש רש"י, שמגדל ומצמיח את הגרעינים שעומדים בסדקי הארץ.

וברבינו חננאל כתב, דהיינו שהטיפה היורדת בכח [ולא כפירוש רש"י, שפירש שהוא מטר דק], מערערת ומפלחת את הארץ.

ורבינו גרשום פירש, ש"עורו פילי" היינו — התעוררו בקעים. שהגשם הדק נכנס בבקעים, ומוציא תבואה שבהם.